

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תלה"מ 17-06-47579 ס' נ' א' ואח'

לפני כבוד השופטת איריס אילוטוביץ' סגל

מבקש: ט' ס'

נגד

משיבה: מ' י'

החלטה

לפניי בקשת האב להורות לאם לחסן את בנם הקטין של הצדדים, ולבצע לו מעקב רפואי על פי הנחיות משרד הבריאות.

לחסן או לחסן – זאת השאלה העיקרית המונחת לפתחי והדורשת הכרעה.

רקע ועובדות רלוונטיות

1. בין הצדדים מתנהלים הליכים משפטיים מאז שנת 2017.
2. ביום 2.2.2020 הועברה המשמורת על הקטין לידי האב באופן זמני.
3. בכל הנוגע לסוגיית החיסונים, יצוין כי בית המשפט נדרש לעניין עוד בחודש דצמבר, 2018 בעקבות בקשת האב בנושא. האם סירבה לשתף פעולה עם ההליך וגילתה התנגדות נחרצת לביצוע החיסונים.
4. ביום 19.11.2019 ומשלא חלה כל התקדמות בנושא, פנה האב בשנית לבית המשפט בבקשה להורות לאם ליתן הסכמתה לביצוע החיסונים.
5. ביום 8.12.2019 הגישה האם תגובתה לבקשה בה ציינה את התנגדותה העקרונית למנגנון החיסונים המסורתי המוכתב על ידי משרד הבריאות. לטענתה, החלטתה בעניין התקבלה לאחר מחשבה, בחינת מחקרים שונים בתחום ובהתחשב בטובת הקטין. לטענתה מדע הרפואה מכיר בכך שחיסונים או החום שנגרם כתוצאה מהם - עלול לגרום לפגיעות נוירולוגיות ואחרות, בפרט לילד רך בשנים. גישה זו, מתכתבת עם אורח החיים אותו מבקשת האם להנחיל לקטין, הדוגל בתזונה טבעית ובריאה של מזון איכותי, לא מעובד, בעל ערכים תזונתיים גבוהים. עוד ציינה האם, כי היא מניקה את הקטין עד היום, נוסף על תזונתו הרגילה, ובכך מספקת לו סגולות רפואיות בעלות השפעה ניכרת על המערכת החיסונית.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תלה"מ 17-06-47579 ס' נ' א' ואח'

6. האם נדרשה להמציא לבית המשפט חוות דעת רפואית מטעם הרופא המטפל בקטין, בדבר החיסונים אותם עליו לקבל על פי המלצות משרד הבריאות. הרופא המטפל התבקש לציין האם ישנו חשש או סיכון לגרימת נזק כלשהו לקטין בעקבות מתן החיסונים כאמור.
7. ביום 1.1.2020 ובמענה להחלטת בית המשפט, צירפה האם מכתב מטעמו של ד"ר אריה אבני, מומחה בכירורגיה וגסטרואנטרולוגיה (להלן - "ד"ר אבני"). לשם הנוחות להלן העתק המכתב.

ד"ר אריה אבני (M.D.) מומחה בכירורגיה וגסטרואנטרולוגיה
ריפוי בסיוע תזונה, הומיאופתיה וצמחי מרפא

31/12/2019

לכבוד
בית המשפט

הנכבד

הנכבד,

1. מצורפת כשיטת חיסונים המומלצים לילד אשר?
הבנימאל (נפח 1).

2. מבין [redacted] עבר נשק ושנשם ושלוש
חלק מהחיסונים לא מואותמים - 10.

3. שלא בחיסונים, מלבד כחולית, אף
הילד לא הבוסטאנים המשפחה.

4. עבר, מילדים ומסוכנים עבראולו
ש [redacted] בגקוס ילדו וכאובן מתאור
כזונאל בעוגה (נפח 2).

4. בשבוע לילית לבקורה ילד בן 1/2 שנה
שקבע חיסון RSV - ולק ואחיו הופ בלעול
נאכל ואחיו שבוע מת את הדולחע

5. מאור ילדים שוב חיסון אי חרש חטא.
אנשמרם ילד

ד"ר אריה אבני
מומחה לכירורגיה
053-7587035-158
ariehavni@gmail.com

פרדס חנה, רח' גינת אגוז 2, קומה 13 דירה 50
הרפואה הנכונה

8. ביום 6.1.2020 הוגשה התייחסותו של האב למכתבו של ד"ר אבני. האב הביע את עמדתו בנוגע למכתב של ד"ר אבני וטען, כי המדובר ברופא שנוי במחלוקת הנודע בהתנגדותו הגורפת למתן חיסונים. ד"ר אבני לא פירט אילו בדיקות נערכו לקטין אשר על בסיסן קבע, כי החיסונים מסכנים את בריאותו וכן, לא צוין האם הקטין מטופל אצל ד"ר אבני וכמה זמן.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תלה"מ 17-06-47579 ס' נ' א' ואח'

9. כפי שצוין לעיל, בין הצדדים מתנהלים הליכים משפטיים זה מספר שנים, כאשר האם עברה אבחונים שונים בשל חשש למסוכנות מצדה כלפי הקטין.
10. ביום 21.1.2020 ובעקבות קבלת עדכון מטעם גורמי הרווחה בדבר צורך מידי להוצאת הקטין מחזקת האם, הגיש האב תובענה להעברת משמורת ובד בבד בקשה למשמורת זמנית על הקטין.
11. בנסיבות העניין נקבע מועד דיון דחוף ליום 2.2.2020 במעמד הצדדים, גורמי הרווחה וד"ר דניאל גוטליב אשר מונה כמומחה מטעם בית המשפט.
12. לנוכח חומרת המצב ובסופו של דיון סוער וחריג, בלב כבד, נקבע כי המשמורת הזמנית המיידית על הקטין תועבר לידי האב וזאת גם לנוכח הסכנה כפי שעלתה מחוות הדעת של ד"ר גוטליב, לנוכח המלצות גורמי הרווחה ובשים לב לעמדת האפוטרופה לדיון. לשם הנוחות אפנה לפסקאות הרלוונטיות מתוך החלטת בית המשפט בעניין (עמוד 41 לפרוטוקול הדיון, שורות 10-24):

"ביום 21.1.2020 הוגשה חוות דעת מקצועית חסויה מטעמו של דר' גוטליב אשר נכתבה באותיות של קידוש לבנה, וזאת בשל הנסיבות של חשש מתגובותיה של האם והסכנה הממשית והמיידית הנשקפת לקטין. חוות הדעת הועברה בד בבד גם לאפוטרופה לדיון על מנת שתיתן את עמדתה. העמדה של האפוטרופה לדיון הוגשה במעטפה סגורה לבית המשפט. במהלך הדיון שבפני פרסתי הן את חוות הדעת והן את עמדת האפוטרופה לדיון, לרבות דר' גוטליב שהעיד ונחקר על חוות הדעת. כאמור, עמדתה של האפוטרופה לדיון תומכת אחת לאחד בחוות הדעת של דר' גוטליב.

נסיבותיו של תיק זה אינן קלות כלל ועיקר. המדובר בנסיבות לא פשוטות שמהם עולה כי מצבה הנפשי של האם אינו תקין, גם כפי שניתן לראות מפרוטוקול הדיון של היום וכי במידה ויהיה ניסיון להוציא את הקטין מחזקתה היא תפעל להעלים אותו תוך סכנה גם לחייה. כפי שעולה מחוות הדעת האם נמצאת בעומס נפשי משמעותי, היא רואה את עצמה ואת הקטין כישות אחת. נראה כי האם חווה את המציאות ממשקפיים בלעדיים לה. כך שהיא נמצאת בעצם היא והקטין כנגד כל העולם. לשיטתה, אביו של הקטין מסוכן, פדופיל, זקוק לטיפול נפשי, רוצה את רעתה ומשכך, טוב יהיה להרחיק אותו ממנו. במהלך הדיון שהתקיים בפני, התפרצה האם פעם אחר פעם הן כלפי בית המשפט והן כלפי כל היושבים פה והטיחה טענות לא פשוטות כאשר פעם אחר פעם היא חוזרת ואורמת כי האב מסוכן לקטין וכי הגישה תלונות במשטרה בגין פדופיליה. לצערי, נראה כי המציאות אותה חווה האם אינה המציאות בה חי י' וכי היא נמצאת עכשיו בחוסר ויסות ובמצב נפשי לא פשוט".

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תלה"מ 17-06-47579 ס' נ' א' ואח'

13. ביום 19.2.2020 הוגשה בקשה דחופה מטעם האב, לשם קבלת סמכויות טיפול בלעדיות בקטין בנושאים הנוגעים לבריאות וחינוך וזאת לנוכח היעדר שיתוף הפעולה המתמשך מטעם האם.

14. ביום 25.2.2020 הוגשה עמדת האפוטרופה לדין, בה צוין כי בשלב זה אין לאפשר סמכויות טיפול בלעדיות לאב, שכן אין בהעברת המשמורת כשלעצמה כדי להצדיק סעד כאמור. ככל שיידרש טיפול רפואי חריג לקטין, ישנה חשיבות לקבלת חתימתה של האם והסכמתה לכך.

15. ביום 8.3.2020 ובעקבות מעבר הקטין לבית האב בירושלים, הוגש לבית המשפט עדכון מטעם העובדת הסוציאלית לסדרי דין באגף הרווחה בעריית ירושלים. בכל הנוגע לבקשת האב לקבלת סמכויות בלעדיות לטיפול בענייני בריאותו וחינוכו של הקטין הומלץ כדלקמן:

"לאור חוות הדעת הפסיכיאטרית לגבי מצב האם [...] ועל מנת לאפשר לאב להתנהל באופן שימלא אחר צרכי הבן ללא עיכובים, נמליץ כי בשלושת החודשים הבאים יינתנו לאב סמכויות לחתימה בלעדית בנושאים הקשורים לחינוך, בריאות וטיפול רגשי של הקטין. המלצה זו ניתנה לאחר התייעצות עם ליאת ארנטל, עו"ס מחוזית".

16. ביום 11.3.2020 הוגש עדכון נוסף מטעם האפוטרופה לדין שבו נטען, כי לאחר שיחה עם האב עולה כי אין עוד נושאים חינוכיים או בריאותיים העומדים על הפרק ואשר דורשים את הסכמת האם.

17. במהלך חודש מרץ ואפריל ולנוכח המשבר אשר פקד את המדינה בשל נגיף הקורונה, נדרש בית המשפט לבקשות ועדכונים שונים מטעם האפוטרופה לדין וגורמי הרווחה, בכל הנוגע לאופן קיום וניהול הקשר בין האם לקטין לנוכח הנסיבות החריגות והמלצות משרד הבריאות בנושא.

18. ביום 7.5.2020 ומששב המשק למתכונת של שגרה, הגיש האב בקשה דחופה לקבלת החלטה בבקשתו לקבלת סמכויות בלעדיות לטיפול בקטין. האב ציין את חששו ההולך וגובר מכך שהקטין איננו מחוסן, ואף איננו מצוי במעקב גדילה והתפתחות בטיפת חלב או אצל כל גורם רפואי מוסמך אחר. עוד טען, כי לאחר מתן ההחלטה בדבר העברת המשמורת לידי, פנה הוא לתחנת טיפת חלב הסמוכה למקום מגוריו בבקשה לחסן את הקטין אולם נמסר לו, כי ניתן יהיה לעשות כן אך ורק בכפוף להסכמת האם או החלטת בית משפט בעניין. שעה שהקטין עתיד לשוב ולפקוד את גן הילדים ובשים לב להנחיות משרד הבריאות בשל נגיף הקורונה, ציין האב את חששו לשלוח את הקטין לגן כשאיננו מחוסן וביקש את בית המשפט לפעול לשם מתן הוראות בעניין באופן מידי.

19. ביום 14.5.2020 הוגשה התייחסות פרטנית מטעם האפוטרופה לדין בכל הנוגע לסוגיית החיסונים, במסגרתה נטען כי יש לפעול בעניין אך על פי המלצות משרד הבריאות ורופא הילדים של הקטין. לצד האמור, נטען כי המחלוקת בין הצדדים בנושא איננה מצדיקה הענקת סמכויות בלעדיות

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תלה"מ 17-06-47579 ס' נ' א' ואח'

לאב בענייני רפואה וחינוך. לצד הנסיבות המורכבות, יש לפעול כלל הניתן כדי לשמר את מקומה של האם בחיי הקטין, בכפוף לשיתוף פעולה מצידה ובאופן שיגשים את טובת הקטין בצורה הטובה ביותר.

20. ביום 18.5.2020 הוגשה תגובת האם לבקשה במסגרתה חזרה על עמדתה בדבר מתן חיסונים לקטין וציינה, כי יש לדחות את בקשת האב בשל העובדה שהוגשה ללא תמיכה וגיבוי של חוות דעת רפואית.

דיון והכרעה

21. העיקרון המנחה את בית המשפט בכל הנוגע לענייניהם של קטינים הוא "עיקרון טובת הילד" המחייב את בית המשפט לשקול כל מקרה לגופו, ועל פי נסיבותיו ולהכריע ביחס לטובת הקטין הספציפי מושא הדיון (בג"ץ 5227/97 דויד נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים, פ"ד נה (1) 453 (1998)).

22. המלצות משרד הבריאות אשר למתן חיסונים שגרתיים - חיסונים הניתנים במרכזי טיפוח החלב ובבתי הספר ללא תשלום, נבחנו על ידי גורמים מקצועיים והן בבחינת המלצה גורפת וחד משמעית עבור כלל הילדים בישראל.

23. עיון בהמלצות משרד הבריאות, מעלה כי לצורך מניעת הידבקות במחלת החצבת ולשם להבטחת בריאותם של ילדים ומבוגרים כאחד - מהווה החיסון כנגד המחלה - את הדרך הטובה, היעילה והבטוחה ביותר למניעת תחלואה. על פי נתוני משרד הבריאות, כפי שפורסמו באתר האינטרנט של משרד הבריאות - החל מחודש מרץ, 2018 ועד לסוף חודש מאי, 2019 נדבקו בישראל מעל ל-4,250 בני אדם במחלת החצבת כתוצאה מיבוא המחלה על ידי מספר מצומצם של תיירים ומבקרים. הדבר גרם להפצת המחלה בקרב אוכלוסייה לא מחוסנת.

24. אשר לדרכי ההידבקות במחלה ותסמיניה, צוין כי "החצבת מועברת מאדם לאדם על ידי פיזור הנגיף לסביבה בעת שיעול, עיטוש או מגע עם הפרשות מהאף וליחה. ניתן להידבק גם בעת שהייה בחדר החולה, עד שעתיים לאחר שהחולה עזב את החדר". מחלת החצבת עלולה לגרום לסיבוכים קשים בדרכי הנשימה ובמערכת העצבים, סיבוכים בדלקת האוזן התיכונה, דלקת קרנית העין, דלקת ריאות ודלקת מוח. סיבוך נדיר מאוד הוא מחלה ניוונית של המוח הגורמת לפגיעה קשה ובלתי הפיכה במערכת העצבים המרכזית, הכוללת הידרדרות שכלית ופרכוסים. הסיכון לסיבוך מהמחלה גבוה יותר בקרב ילדים מתחת לגיל 5, אצל מבוגרים מעל לגיל 20 ובקרב חולים הסובלים מדיכוי המערכת החיסונית. אחד מכל 1,000 ילדים חולים עלול למות ממחלת החצבת (תמ"ש (ת"א) 34511-05-19 צ' ג' נ' ל' ג', פסקה 17-19 (11.9.2019) (להלן – "עניין י' צ' ג'").

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תלה"מ 17-06-47579 ס' נ' א' ואח'

25. ביצוע החיסון חשוב לא רק לקטין עצמו לצורך שמירה על בריאותו, אלא נושא חשיבות ציבורית עליונה אף בנוגע לצורך בהגנה על שאר הסביבה. ילדים שאינם מחוסנים מסכנים את סביבתם וחושפים אותה למחלות. כמו כן, אין בהתרחשותו של אירוע נדיר במהלכו ניזוק קטין באורח קשה כתוצאה מקבלת חיסון ונפסקו לטובתו פיצויים כדי להפחית מחשיבותו של מנגנון החיסונים ונחיצותו הרבה לתועלת כלל האוכלוסייה (עניין י' צ' ג"ג פסקה 20).

אפנה בהקשר זה לדבריה של כבוד השופטת ד' ברק-ארז בפסק דינה בבג"ץ 7245/10 עדאלה - המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' משרד הרווחה, סו (2) 442, פסקה 30 (2013):

"הלכה למעשה, ניתן להצביע על הידרדרות בהיקפי החיסון של ילדים. עמדתו המקצועית של משרד הבריאות, המגובה בחוות דעת מקצועיות ברורות בנושא, היא שהירידה בהיענות לחיסון ילדים מהווה סכנה בריאותית, הן לילדים עצמם והן לציבור בכללותו (בשל סכנת הידבקות מילדים שלא חוסנו ונדבקים לאחר מכן במחלות קשות)".

26. אשר לנטל ההוכחה בדבר קיומו של קשר בין מתן חיסון שגרתי אשר נמצא כמומלץ על ידי משרד הבריאות לבין הנזק הלכאורי שעלול להיגרם לקטין כתוצאה מכך - נקבע כי נטל זה יונח על הטוען לכך. כך למשל, בפסק הדין בעניין רמ"ש (ת"א) 12596-09-19 ע' ל' נ' א' ב', סעיפים 9, 12 לפסק הדין (15.9.2019):

"בכל הנוגע למתן חיסונים שגרתיים בהתאם להנחיות משרד הבריאות, אין כל צורך לצרף חוות דעת רפואית בתמיכה לבקשה למתן החיסונים, שעה שההורה השני מתנגד [...] ככל שמי מההורים סבור שהחיסון השגרתי יגרום נזק לקטין, עליו להצטייד בחוות דעת הקובעת כי אין לבצע את החיסון".

27. דברים אילו נכונים ויפים גם למקרה שלפניי. ברירת המחדל היא כאמור שיש לפעול על פי הנחיית הרשויות ולערוך את החיסונים.

28. קביעות ברוח דומה ניתנו אף בפסק דינו של בית המשפט המחוזי בעניין עמ"ש (ת"א) 62329-09-19 פלונית נ' אלמוני (3.11.2019):

"כאשר עסקינן בביצוע חיסונים שגרתיים שעליהם ממליץ משרד הבריאות לכלל ילדי ישראל, אין כל צורך בחוות דעת רפואית [...] כאשר הורה סבור כי החיסון יגרום נזק לקטין, עליו להצטייד בחוות דעת רפואית שקובעת שאין לחסן את הקטין. אחרת, ברירת המחדל היא לחסנו מאחר שככלל, אי חיסון מהווה סכנה בריאותית הן עבור הקטין והן עבור סביבתו".

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תלה"מ 17-06-47579 ס' נ' א' ואח'

בקשת רשות הערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי נדחתה על ידי בית המשפט העליון בפסק דינו של כבוד השופט מ' מזוז בבע"מ 7910/19 פלונית נ' פלוני (2.12.2019).

מן הכלל אל הפרט

29. לאחר עיון בכתבי הטענות מטעם הצדדים, עמדת האפוטרופה לדין, המלצות גורמי הרווחה, והמלצות משרד הבריאות הקובעות, כי מחלת החצבת היא מחלה מסוכנת מאוד כאשר לאחרונה אף חלה עליה בהיקף ההידבקות בה, אין מנוס מלהורות על חיסונו של הקטין במידי. חיסון הקטין שלפניי בא כדי להבטיח את טובתו, שלומו ובריאותו.

30. בשים לב לכך שהחיסון אותו מבקש האב ליתן לקטין (חצבת) הוא חיסון המוגדר כחיסון שגרתי ונמנה עם החיסונים שנמצאו כמומלצים על ידי משרד הבריאות - הרי שטענת האם בדבר נטלי ההוכחה בסוגיה זו - שגויה היא שכן החובה להוכיח את הפגיעה הצפויה לקטין, מוטלת במקרה זה על האם ועליה בלבד.

האם עמדה האם בנטל ההוכחה הנדרש?

31. סבורני כי התשובה על כך היא לשלילה. פרט למכתב מטעמו של ד"ר אבני האם לא צירפה כל אסמכתה רפואית אחרת אשר יהיה בה כדי לשמש בסיס איתן לטענותיה. בהקשר זה, ברצוני להפנות לפסק דינה של כבוד השופטת ו' שביט פינקלשטיין בתמ"ש (ת"א) 34511-05-19 י' צ' ג' נ' ל' ג' (11.9.2019) אשר דן במקרה בעל נסיבות דומות, ושבו צוין כי אין די בהפניה למאמרים שפורסמו ברשת האינטרנט כדי להוכיח גרימת נזק, בפרט לא בנוגע לקטין ספציפי כזה או אחר.

המכתב של ד"ר אבני האם הוא בגדר חוות דעת רפואית?

32. סעיף 68(ב) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962, קובע כי בכל הנוגע לעניינים שברפואה, ייעזר בית המשפט בחוות דעת רפואית וייבחן האם האמצעי המבוקש אכן דרוש לצורך שמירה על שלומו הגופני של הקטין. זאת, לאחר ששקל את רצון הקטין, את חשיבות הטיפול, נחיצותו, דחיפותו ובשים לב לפגיעה האפשרית באורח חייו.

33. האם נדרשה להמציא לתיק בית המשפט חוות דעת רפואית מטעם "הרופא המטפל בקטין" אולם במקום זאת בחרה לצרף מכתב מטעם מומחה המגדיר עצמו כ"מומחה בכירורגיה וגסטרואנטרולוגיה". תחומים אלה אינם רלוונטיים לצורך הדיון בסוגיה העומדת על הפרק. המכתב מטעמו של ד"ר אבני היה קצר, לקוני, עמום ונעדר פרטים משמעותיים. המכתב כאמור, אינו עולה בגדר חוות דעת על כל המשמעויות הנלוות לכך ואבהיר.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תלה"מ 17-06-47579 ס' נ' א' ואח'

34. כהכנה לכתיבת ההחלטה מושא בקשה זו עיין בית המשפט בפסיקה הרווחת בנושא.

35. **פסק דין אשר בלט במיוחד לנוכח נסיבותיו הדומות למקרה שלפניי**, הוא פסק דינו של בית המשפט המחוזי, שניתן אך לפני מספר ימים בודדים בלבד בעמ"ש (ת"א) 45175-03-20 **פלוני נ' פלונית** (20.5.2020) (להלן - **"עניין פלוני"**). המדובר בערעור על החלטתו של בית המשפט לענייני משפחה (תלה"מ 19-01-54514 כבוד השופט י' שקד) אשר הורה על חיסון קטין חרף התנגדותו הנחרצת של האב. האב סירב לבקשה תוך שהמציא לבית המשפט, בתמיכה לטענותיו, מכתב מטעמו של ד"ר אבני, שבו צוין, כי החיסון יחמיר את מצב הקטין וכי אין לחסנו. בית המשפט לענייני משפחה קבע, כי אין בחוות הדעת מטעמו של ד"ר אבני כדי להרים את נטל הראייה בדבר הנזק שעלול להיגרם לקטין.

בית המשפט המחוזי בראשותו של (אב"ד) כבוד השופט ש' שוחט דחה את ערעורו של האב ונעתר לבקשת האם לחיסון הקטין. בהתייחס למכתבו של ד"ר אבני, נקבע בפסק הדין כי המסמך שהוגש אינו עונה על ההגדרות הקבועות בדין לצורך הכרה בו כחוות דעת תקפה. כך, נקבע כי חוות הדעת לא הוגשה בפורמט הקבוע בתקנה 127 לתקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984 (להלן - **"תקנות סדר הדין האזרחי"**) וכמו כן, לא כללה הצהרה כמתחייב על פי סעיף 24 לפקודת הראיות (נוסח חדש) תשל"א-1971 (להלן - **"פקודת הראיות"**). עוד צוין כי ד"ר אבני לא צירף כל אסמכתא מדעית להוכחת טענותיו ולא ברור האם בדק את הקטין או עיין בהיסטוריה הרפואית שלו. כפועל יוצא מהאמור, נקבע כי מכתב מטעמו של רופא, המביע התנגדות גורפת ונחרצת למתן חיסונים לכל אדם ובכל מצב, המוגש ללא כל ביסוס מדעי הסותר את המלצות משרד הבריאות אינו מהווה ולו ראשית ראייה לפגיעת החיסון בקטין.

36. והנה, אף כעת, נדרש בית המשפט למכתב מטעמו של ד"ר אבני. המכתב בעניין הקטין מושא הבקשה שלפניי נערכה ביום 3.12.2019. במכתב ציין ד"ר אבני כי חלק מהחיסונים שהוגדרו כמומלצים על ידי משרד הבריאות אינם מתאימים לקטין בשל גילו. בכל הנוגע ליתר החיסונים ציין ד"ר אבני כך: **"מתוך הכרתי את האם, את הילד ואת ההיסטוריה המשפחתית, לדעתי, מיותרים ומסוכנים לבריאותו של י' בתקופת ילדות וכמובן מחלות כרוניות בעתיד"**. האם לא ציינה מהו משך הזמן שבו היה הקטין מטופל אצל ד"ר אבני ומהי אותה "היסטוריה משפחתית" אליה התייחס המומחה במכתב. ד"ר אבני לא ציין מהם החיסונים אשר עלולים לגרום נזק לקטין ומהם המאפיינים הרפואיים של הקטין אשר הופכים אותו לרגיש לאותם חיסונים. ד"ר אבני לא ציין כמה פעמים פגש בקטין והאם הערכתו נעשתה על סמך התרשמות מסיכום המידע הרפואי של הקטין או בהסתמך על ממצאי אבחונים רפואיים שנערכו לו.

37. הדברים שנאמרו על ידי כבוד השופט ש' שוחט בעניין פלוני מתאימים גם למקרה שלפניי. גם כאן המכתב מטעמו של ד"ר אבני לא הוגש על פי הוראת תקנה 127 לתקנות סדר הדין האזרחי ולסעיף 24 לפקודת הראיות, המורים בהתאמה כדלקמן:

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תלה"מ 17-06-47579 ס' נ' א' ואח'

"חוות דעת רפואית

רצה בעל דין להוכיח ענין שברפואה לביסוס טענה מטענותיו, יצרף לכתב טענותיו תעודת רופא או חוות דעת של מומחה, לפי הענין, שנערכה לפי סעיף 24 לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971 (להלן - חוות דעת); אולם רשאי בית המשפט או הרשם לפטור בעל דין מצירוף חוות דעת מטעמים מיוחדים שיירשמו".

"טפסים ותקנות

חוות דעת, תעודת רופא ותעודת עובד הציבור ייערכו לפי הטפסים הקבועים בתוספת הראשונה או בדומה להם ככל האפשר.

..."[...].

38. בנוגע למתח שבין תקנה 258 יב לתקנות ולתקנה 127 לתקנות אפנה לפרק י"ב בספרם של ש' שוחט וד' שאווה "סדר הדין בבית המשפט לענייני משפחה", מחשבות עמ' 286-293, העוסק במינוי מומחים בבית המשפט לענייני משפחה.

39. לאחר בחינה ושקילה יתירה, סבורני כי יש להשיב בשלילה על השאלה, האם מכתבו של ד"ר אבני הוא בגדר חוות דעת רפואית תקפה ומהימנה על פי הדין. כדי להוכיח שהקטין אכן ייפגע מהחיסון, נדרש היה להגיש לבית המשפט חוות דעת שנערכה על פי הדין על ידי רופא המומחה בתחום החיסונים, לאחר שבדק את הקטין ואת ההיסטוריה הרפואית שלו ובצירוף אסמכתאות ונימוקים רפואיים. נטל זה כאמור לא הורם על ידי האם. **משעה שפסיקת בית המשפט המחוזי מונחת לפני עם נסיבות הדומות מאוד למקרה שלפניי, תוך התייחסות למכתבו של ד"ר אבני ולכך שאין המדובר בחוות דעת על פי תקנה 127 תקנות סדר הדין האזרחי וסעיף 24 לפקודת הראיות, לא מצאתי טעם לזמנו לחקירה על ידי הצדדים.** אציין, כי גם האם לא הגישה לבית המשפט כל בקשה לשם חקירתו של ד"ר אבני על מכתבו.

סוף דבר

40. לאחר עיון בבקשת האב ובתגובות לה, לרבות עמדותיהם של גורמי הטיפול והרווחה ובשים לב לנסיבות המורכבות המאפיינות את המקרה שלפניי, ולהחלטת בית המשפט בדבר העברת המשמורת הזמנית לידי אב, ובשל הצורך הגובר והולך במתן החיסונים לקטין בפרט לנוכח המציאות שנכפתה על כלל המדינה בשל משבר הקורונה אני מורה כדלקמן:

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תלה"מ 17-06-47579 ס' נ' א' ואח'

- א. תוך 4 ימים ממועד המצאת החלטה זו תמציא האם לידי האב את פנקס החיסונים של הקטין באמצעות ב"כ הצדדים.
- ב. תוך 7 ימים ממועד המצאת פנקס החיסונים לידי, יפעל האב לתיאום מועד לביצוע החיסונים הנדרשים לקטין מפני מחלת החצבת ושאר החיסונים הניתנים בשגרה, והכל על פי המלצות רופא המשפחה של הקטין מטעם קופת החולים ועל פי המלצות משרד הבריאות.
- ג. תוך 48 שעות ממועד מתן החיסון לקטין יעדכן האב את האם באמצעות האפוטרופה לדין בדבר מצבו של הקטין.
- ד. האב רשאי לקחת את הקטין לצורך ביצוע החיסונים הנדרשים, ולחתום על כל מסמך נדרש אף ללא צורך בהסכמתה או בחתימתה של האם.
- ה. במידת הצורך תוגש פסיקתה מתאימה לחתימתי תוך 7 ימים.
41. בנסיבות העניין אין צו להוצאות.
42. תואיל המזכירות להמציא החלטתי לצדדים.
43. ההחלטה מותרת לפרסום בכפוף להשמטת כל הפרטים המזהים.

ניתן היום, י"ב סיוון תש"פ, 04 יוני 2020, בהעדר הצדדים.

איריס אילוטוביץ' סגל, שופטת